

Economieles

De speciale onderwijsbijlage van NRC Handelsblad dd. 18 maart jl. bevatte een beschouwing van de heer F. Vernooy over wat hij de 'verwording van de economie voor havo en vwo' noemt.

Dit artikel mag niet onweersproken blijven, omdat het een zeer eenzijdig en naar onze mening ook geheel vertekend beeld geeft van het huidige economie-onderwijs.

Alleen in zijn kritiek op de inhoud van de eindexamens heeft de heer Vernooy stellig gelijk. Veel opgaven, vooral die voor vwo, munten inderdaad uit door een overmaat aan wiskundig formalisme en het vrijwel volledig ontbreken van vragen over actuele economische onderwerpen. Het is dan ook dringend nodig dat de samenstelling van de - zeer geheime - commissie, die verantwoordelijk is voor de vaststelling van de opgaven, ingrijpend wordt gewijzigd. De kritiek op haar werk houdt nu al jaren aan, met als enig resultaat dat de opgaven wel eenvoudiger maar niet van een betere kwaliteit worden.

De rest van het artikel van de heer Vernooy kan als volgt worden samengevat: het economie-onderwijs bestaat geheel uit het africhten op de vreemde examenopgaven en zolang examen en leerplan niet zijn veranderd valt geen verbetering te verwachten; 'behoudens enkele zeer actieve groepen van vooral jonge docenten heeft de grote meerderheid zich neergelegd bij de 'huidige situatie'. Het zal je maar gezegd worden. Gelukkig klopt hier niets van.

Bij raadpleging van de meest gangbare leerboeken blijkt dat het wiskundig aspect er bij vwo een ondergeschikte rol in speelt en dat het bij havo bijna geheel ontbreekt. Knipselkranten zoals 'Actueco' verheugen zich in een zeer grote oplage en veel leraren gebruiken op de schooldrukkerij gereproduceerde berichten op economisch terrein. De meeste onderwerpen uit het bestaande leerplan kunnen geheel zonder wiskunde worden behandeld (bijvoorbeeld bank- en geldwezen, economische orde,

overheidsfinanciën en internationale handel).

Waar wel enige wiskunde wordt toegepast is dit veelal zeer functioneel, zoals bij de behandeling van garantieprijsen of kostprijsverhogende belastingen. Nogmaals: de examens ontmoeten veel kritiek, maar daarmee is niet het gehele economie-onderwijs te veroordelen.

Over de didactische benadering van de leerstof kan de discussie beter in een vakblad worden voortgezet. We volstaan hier met de opmerking dat de heer Vernooy ook daarvoor geen algemeen aanvaarde mening vertolkt.

Met name zijn kritiek op de methode van 'afnemende abstractie' is zeer aanvechtbaar.

Ten slotte nog een reactie op Vernooys stelling dat economie voor veel leerlingen een 'opvulvak' is, waarmee bij het programma rekening zou moeten worden gehouden. Wij menen dat economie-onderwijs behalve 'de krant begrijpen' ook moet inhouden: kennismaken met de theorie en de benaderingswijze van het vak.

R. A. Heijting, -Emmen

A. Feima, -Hardenberg

W. Kanning, -Heemstede

J. Oosterbeek, -Aadorp

H. B. Plas, -Assen

H. J. van Spanje, -Driehuis.

Het valt best mee met de economie

Als iemand die jonger is dan 25 jaar mij vraagt wat voor beroep ik heb, aarzel ik even voor ik antwoord geef. Na enkele tellen zeg ik dat ik economieleraar ben. Licht gespannen wacht ik de reactie af. Als de vragensteller begint te stralen heeft hij kennelijk geen economie gehad van drs. F. Vernooy, leraar aan het Rijnländs lyceum in Sassenheim.

Zo zou je aardig kunnen parafaseren op de bijdrage van Vernooy in de onderwijspecial van NRC/Handelsblad dd. 18 maart 1980. Een bijdrage die een volstrekt vertekend beeld geeft van wat er bij het economie-onderwijs aan de hand is.

Nu is er de gelukkige omstandigheid dat er een aantal feiten zijn die het betoeg van Vernooy ondermijnen. Ten eerste: de geweldige stijging van het aantal leerlingen op alle schooltypen - en met name VWO en HAVO - dat economie kiest en de daarmee samenhangende grote werkgelegenheid voor economiedocenten. Zouden al die leerlingen het vak als opvulvak bij gebrek aan beter in hun pakket stoppen?

En dat het volgende: Vernooy wil de buitenwacht doen geloven dat economie eigenlijk wiskunde is door het afdrukken van een gedeelte van een examenopgave, waarin algebra wordt gebruikt om iets uit te rekenen.

Algebra wordt met name bij de VWO-economie gebruikt als hulpmiddel bij sommige redeneringen. Dat gebeurt wel meer op VWO niveau en sommige leerlingen hebben er minder moeite mee dan sommige leraren.

Het zo voor te stellen alsof een dergelijk deel van een opgave representatief is voor het gehele economie-onderwijs en examens is misleidend. Het gezaghebbend toetsinstituut CITO heeft zich ingelaten met een zorgvuldige analyse van alle 26 examens economie HAVO en VWO van 1972 tot en met 1978 en stelt op grond daarvan vast dat het HAVO examen overwegend kwalitatief van aard is geweest, terwijl bij VWO de examenvra-

gen min of meer gelijkelijk zijn verdeeld over de categorieën kwalitatief en kwantitatief.

Dat Vernooy het met de feiten niet zo nauw neemt als hij zijn gelijk wil bewijzen, laat ook zijn uitspraak zien dat in het examen 1979 helemaal geen actualiteit werd gevraagd. Immers de gehele eerste opgave uit dat examen COPEC en oliëcrisis maakt duidelijk dat er wel degelijk actualiteit werd gevraagd, al is het misschien niet Vernooy's actualiteit.

Vernooy heeft gelijk als hij er zijn beklag over doet dat de leerlingen in de les meteen in de laboratoriumsituatie worden geplaatst in plaats van aangesproken te worden in hun eigen belevingswereld en belangstellingssfeer. Hij heeft gelijk dat de methode van toenemende abstractie veel beter motiveert dan de methode van afnemende abstractie en dat leerlingen beter in gewoon Nederlands kunnen worden toegesproken dan in professorentaal. In die zin schiet het huidige lesmateriaal in didactisch opzicht tekort.

In het bovenstaande moge enigszins zijn toegelicht dat Vernooy een wat vreemd beeld schetst van het economie-onderwijs. In tegenstelling tot wat hij beweert, zijn de docenten helemaal niet sufgepraat. Het vak is volop in beweging. Mag zich in een nog steeds toenemende belangstelling verheugen. De BV de Echte Kern verpakt zijn oude boekjes in kleurige nieuwe koftjes en daarnaast zijn er ook nog mensen die het economie-onderwijs echt vernieuwen door leerlingen in verstaanbare taal toe te spreken.

De examens getuigen in toenemende mate van de vermaatschappelijking van het vak. Bepaalde groepen docenten publiceren lesbrieven die didactisch veelbelovend zijn en alleen wat meer economie zouden moeten bevatten. Anderen zijn druk doende het vak economie in de onderbouw van HAVO en VWO zijn verdiende plaats te geven. Bijdragen als die van Vernooy doen afbreuk aan het vertrouwen aanzien van het vak economie op HAVO en VWO.
Dr. R. Schöndorff
Vz. werkgroep economie VSW
Naarden

NRC
Handelsblad.

← 23-3-1980

1-4-1980
↓

Economieles II

In tegenstelling tot een zestal economiedocenten (zie NRC Handelsblad 22-3-1980) hebben wij, leden van de Landelijke Werkgroep Economie Onderwijs (LWEO) de beschouwing van de heer F. Vernooy over „de verwording van de economie voor HAVO en VWO” in de speciale onderwijsbijlage van NRC-Handelsblad van 18-3-1980, met instemming gelezen.

De heer Vernooy geeft in zijn artikel een correcte weergave van de problemen in het economieonderwijs. Kernprobleem vormt het ontbreken van een leerplan. Zo schrijft hij: „Een goed leerplan dient de doelstelling te noemen en aan te geven hoe die gerealiseerd kan worden. Maar het economieleerplan doet dat niet en zo ontstaan didactische blunders. In feite bestaat het leerplan uit een opsomming van onderwerpen en niets meer.”

Dit is voor een „normaal” vak wellicht niet zo'n probleem omdat zo'n vak gedurende 5 à 6 jaar kan worden onderwezen en men in deze ruime periode voldoende gelegenheid heeft een compleet leerplan aan te bieden. Bij economie ligt dat anders. Daar het slechts wordt gegeven tijdens de laatste twee jaar van de schoolloopbaan der leerlingen, worden vorm en inhoud van dit onderwijs overschaduwed door het Centraal Schriftelijk eindexamen. Bij gebrek aan een echt

leerplan worden docenten genoodzaakt een vrij uitgebreide leerstoflijst te „behandelen” zonder richtlijnen. Zo worden leraren tot „ophoesters” van leerstof en leerlingen tot „stofzuigers”. Bovendien wordt de leerstof onnodig abstract gemaakt waar ze concreet kan blijven en versimpeld om er sommetjes over te kunnen maken.

Nu kunnen de zes critici wel beweren dat knipselkranten zich in een grote oplage mogen verheugen en zo bijdragen tot verlevendiging der lessen, maar dit is ook een teken aan de wand! Je kiest het menu om het hoofdgerecht en niet om het toetje! Helaas heeft ook de Adviescommissie leerplanontwikkeling economie geen verstand van didactiek. Zij reduceert didactiek tot een soort verkooptechniek.

De ruim 150 actieve leden van de LWEO behoren niet zoals de heer Vernooy stelt: „tot de grote meerderheid die zich heeft neergelegd bij de tegenwoordige situatie.” Wij zijn niet suf gepraat door programmamakers en examencommissies, al worden we er wel eens een beetje moe van. Wij schrijven ons eigen lesmateriaal omdat we schoon genoeg hebben van de officiële „leer”-boekjes. Wij blijven strijden voor een echt en een goed leerplan!

**Landelijke Werkgroep
Economische Onderwijs
Amsterdam**

↑
4-4-1980

NRC Handelsblad

30-4-1980 →

Economielessen

Op het artikel van drs. F. Vernooy in de Onderwijsbijlage van uw krant (18.3.80), dat geschreven was in LWEO-stijl (Landelijke Werkgroep Economisch onderwijs), hebt u verschillende reacties gepubliceerd. Zes economiedocenten van het LWEO reageerden en dr. R. Schöndorf. Het bestuur van de VSW, Vereniging ter bevordering van modern onderwijs in Sociale Wetenschappen waarin o.m. economiedocenten samenwerken, meent er goed aan te doen nu ook haar reactie kenbaar te maken.

Het VSW-bestuur meent dat Vernooy een onjuist beeld van de economie-lessen schetst. Zoals bij elk vak geldt ook voor de economie-lessen, dat dezelfde

leerstof door docenten op verschillende wijze wordt behandeld.

Wat betreft de inhoud van het vak meent het bestuur van de VSW dat het onvermijdelijk is, dat daarover door leraren verschillend wordt gedacht. Dit neemt niet weg, dat de meeste docenten tevreden zijn met het interne programma en dit programma ook didactisch verantwoord behandelen. Uiteraard vindt de wisselwerking met de werkelijkheid voortdurend plaats, al was het alleen al door de vragen van de leerlingen.

Het wordt hoog tijd, dat het interne programma het officiële programma wordt. De VSW is van mening, dat de positie van het vak onvoldoende door de overheid is geregeld vergeleken bij andere vakken in het havo en vwo. Het vak economie wordt uitsluitend in de laatste leerjaren gegeven, maar dient ook in de basisjaren te worden opgenomen.

Wij kunnen geen waardering opbrengen voor het generaliserend, ongefundeerd en kwetsend geschrijf van de LWEO over de collega-leraren. Het getuigt tevens van gebrek aan enig pedagogisch en didactisch inzicht.

Officiële leerboekjes bestaan er bijv. niet in ons onderwijs. Iedereen mag een beter boek schrijven en aanbieden, evenals betere examenopgaven, waartoe de LWEO tot op heden kennelijk niet in staat is. Leraren, die spreken over „sommetjes maken”, diskwalificeren zichzelf. Het toepassen van eenvoudige wiskundigetechnieken in het economie-onderwijs in het havo en vwo dient uiteraard functioneel te zijn en in overeenstemming met het niveau van deze schooltypen.

Gaarne is het VSW-bestuur bereid in zijn vakblad over deze materie verder te discussiëren.

Drs. H. Hamers
secr. SW